

Datum
2023-12-12

Diarienummer
Af-2023/0091 4235

Ert datum
2023-12-15

Ert diarienummer
Fi2023/02414

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
sara.rostamian@regeringskansliet.se

Arbetsförmedlingens remissvar: En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43), Fi2023/02414

Arbetsförmedlingen lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

- Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag i del 1 men bedömer att det finns behov av vissa tillägg och förtydliganden (se synpunkter).
- Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag i avsnitt 11.6
- Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag i avsnitt 12.4
- Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens slutsats i 13.2.7.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens slutsats i 13.3.3 men delar inte utredningens bedömning av hinder för icke direktivstyrda upphandlingar samt valfrihetssystem (se synpunkter).
- Arbetsförmedlingen avstyrker utredningens förslag i del 3 avseende övergångsbestämmelser i LOV och LOVA (se synpunkter).

Arbetsförmedlingen utbetalar inom de arbetsmarknadspolitiska programmen årligen ca 5 miljarder SEK, fördelat på ca 500 leverantörer, inom valfrihetssystem och upphandlade avtal. Inom valfrihetssystemet Rusta och matcha 2, som inrättades i april 2023, har totalt 319 ansökningar inkommit varav 215 har godkänts. Myndigheten arbetar aktivt med kontroller och uppföljning för att motverka brott mot

Datum
2023-12-12Diarienummer
Af-2023/0091 4235

välfärdssystemet samt upptäcka arbetslivskriminalitet och ser därför ett stort behov av kontrollmöjligheter för att stoppa oseriösa leverantörer.

Arbetsförmedlingens synpunkter

Del 1

6.2 Kontroll av brott

Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget och ser det som positivt att upphandlande myndigheter i framtiden kan kontrollera grund för uteslutning och begångna brott enligt 13 kap 1 § LOU. Användandet av sanningsförsäkran i detta hänseende upplevs i dagsläget som otillfredsställande.

Därutöver vill Arbetsförmedlingen framhålla vikten av att även kunna kontrollera och ta del av uppgifter om brott utifrån fakultativa uteslutningsgrunder i enlighet med 7 kap. 3 § 3 punkten LOV (ny föreslagen lydelse) och 13 kap. 3 § 3 punkten LOU angående leverantör som gjort sig skyldig till något allvarligt fel i yrkesutövningen som gör att leverantörens redbarhet kan ifrågasättas. Det är bland annat inför och i pågående affärsförbindelser i upphandlingar som inte är direktivstyrda och inom valfrihetsystemen som Arbetsförmedlingen har stora behov av uppgifter om affärsrelaterad brottslighet för att snabbt och effektivt kunna utesluta oseriösa aktörer. Relevanta belastningsuppgifter bör således även omfatta fakultativa uteslutningsgrunder i form av affärsrelaterade brott utöver brott i 13 kap 1 § LOU. Det skulle vara mycket otillfredsställande om uppgifter om affärsrelaterad brottslighet som skulle kunna användas för att utesluta oseriösa aktörer inte får överlämnas till upphandlande myndigheter i enlighet med förslag till förordning om samordnad registerkontroll i samband med upphandling som ska träda i kraft den 1 oktober 2025. I det fallet skulle även behovet av att använda sanningsförsäkran kvarstå.

6.3 Kontroll av obetalda skatter och socialförsäkringsavgifter

Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget om att kontrollen bör fastställa om det finns ett underskott på skattekontot eller en obetald skatteskuld hos Kronofogdemyndigheten och i förekommande fall, uppgift om underskottets, respektive skuldens, storlek.

Arbetsförmedlingen har dock ett starkt behov av att ta del av ytterligare uppgifter från Skatteverket än de som anges i förslaget. De uppgifter som lämnas i enlighet med förslaget räcker inte för att få träffande indikationer på om sökanden/leverantören fullgör sin skyldighet att betala skatter etc. eller inte. En näringsidkare kan vara helt utan

Datum
2023-12-12Diarienummer
Af-2023/0091 4235

underskott på skattekontot och skatteskulder hos Kronofogdemyndigheten och ändå inte fullgöra sin skyldighet att betala moms, innehålla skatt och betala arbetsgivaravgifter. Det är därför viktigt för upphandlande myndigheter att få ta del av uppgifter från Skatteverket utifrån företagets lämnade skattedeclarationer (exempelvis för de tre senaste månaderna). Genom tillgång till dessa uppgifter kan upphandlande myndighet i tid utreda, påvisa och utesluta sökanden och leverantörer som inte fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter i enlighet med i 7 kap. 2 § andra stycket LOV (ny föreslagen lydelse) och 13 kap. 2 § andra stycket LOU.

7.1 Uppgifter om brott

Arbetsförmedlingen hade gärna sett ett tydligare resonemang i utredningen kring vilka tidsgränser som ska gälla för de fakultativa uteslutningsgrunderna vid icke direktivstyrda upphandlingar samt inom ramen för ett valfrihetssystem. Arbetsförmedlingen ställer sig därför frågande till skälen för att inte ha motsvarande tidsgränser reglerad i lag, som för direktivstyrda upphandlingar, när uteslutningsbestämmelserna i övrigt föreslås bli likalydande. En lagreglerad tidsgräns ger transparens för anbudsgivare, upphandlande myndigheter, domstolar – men också för Bolagsverket som ska avgränsa sin sökning i aktuella register.

8.6 Bolagsverket ska redogöra för resultatet av kontrollerna

Arbetsförmedlingen vill framhålla vikten av att den framtida processen, och det verktyg som Bolagsverket skapar för kontroll av uteslutningsgrunder, utformas på ett sådant sätt att tidsutdräkt minimeras. För detta ändamål är det viktigt att all adekvat information som Bolagsverket har tillgång till vid den första bedömningen, också förmedlas vidare till den upphandlande myndigheten för den egna analysen som genomförs innan eventuellt beslut om uteslutning kan bli aktuellt. Detta bör enligt Arbetsförmedlingen även inkludera den dom/de domar som verket erhållit samt verkets ställningstagande som den första bedömningen frambringat.

8.6.2 Ärenden som inte rör uppföljning av kontrakt eller ramavtal får behandlas med förtur

Arbetsförmedlingen håller inte nödvändigtvis med om utredningens slutsats att kontrollen under pågående avtalstid är mindre viktig och att det därmed bör prioriteras lägre av verket. I de fall avtalsuppföljningen och kontrollen sker löpande enligt en på förhand fastställd tidpunkt eller plan kan detta enligt Arbetsförmedlingen vara en korrekt slutsats. Om kontrollen däremot initieras av den upphandlande myndigheten på förekommen anledning, då misstanke om att en leverantör uppfyller grund för uteslutning uppstått (vilket leder till hävning), är behovet av skyndsamhet att likställa med situationen inför tilldelning. Då syftet med de lagstadgade uteslutningsgrunderna är att inga oseriösa aktörer ska dra

Datum
2023-12-12

Diarienummer
Af-2023/0091 4235

nytta av skattefinansierad verksamhet samt därtill det gemenskapsrättsliga intresset att motverka osund konkurrens, bedrägeri och korruption på den inre marknaden, torde det vara minst lika viktigt att kontrollera existerande leverantörer som tilltänkta leverantörer.

Arbetsförmedlingen föreslår att begäran om registerkontroll ska kunna klassificeras på tre olika sätt – exempelvis som *inför tilldelning*, *avtalsuppföljning* och *på förekommen anledning*. Med *på förekommen anledning* avses ett ”snabbspår” för situationer då upphandlande myndighet har fog för att misstänka att uteslutningsgrund kan föreligga genom tips eller andra uppkomna indikationer.

Del 2

11.6 Grunderna för uteslutning i LOV ska motsvara de som gäller vid icke direktivstyrd upphandling

Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag.

12.4 Ett tydligt rättsligt stöd för behandling av känsliga personuppgifter införs

Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens förslag.

13.2.7 Skyldigheten att ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor bör inte utvidgas till det icke direktivstyrda området

Arbetsförmedlingen tillstyrker utredningens slutsats att inte införa en skyldighet att ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor vid icke direktivstyrda upphandlingar.

13.3.3 En begränsning av antalet underleverantörsled bör inte införas

Arbetsförmedlingen delar inte utredningens bedömning att det finns hinder att begränsa antalet underleverantörer utifrån upphandlingsdirektiven när det gäller icke direktivstyrda upphandlingar (under tröskelvärden) samt valfrihetssystem enligt LOV. Dessa anskaffningar saknar koppling till den inre marknaden inom EU och har som huvudregel inte ett gränsöverskridande intresse.

Arbetsförmedlingens uppfattning är därför att en utredning för att kunna ge förslag om att införa begränsning av antalet underleverantörsled i dessa delar snarast ska göras.

Datum
2023-12-12

Diarienummer
Af-2023/0091 4235

Del 3

14.2 Övergångsbestämmelser

Arbetsförmedlingen avstyrker utredningens föreslagna övergångsbestämmelser för valfrihetssystem och valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen. Utredningens förslag innebär att de nya uteslutningsgrunderna bara kommer att tillämpas på valfrihetssystem inrättade efter ikraftträdandet. Detta är olyckligt då det innebär att parallella regelverk för uteslutning kommer att behöva tillämpas för valfrihetssystem under lång tid. Det kommer också att innebära att upphandlande myndigheter behöver tillämpa ett regelverk som inte längre framgår av aktuell lagstiftning vilket är förvirrande. Övergångsbestämmelserna, som de är utformade, innebär att någon faktisk förändring och möjlighet till kontroll uteblir under en längre tid. Arbetsförmedlingen vill framhålla att det, trots den olikbehandling det innebär inom ramen för ett inrättat valfrihetssystem, är ett bättre alternativ att pröva nya ansökningar mot de nya uteslutningsgrunderna när dessa blir gällande. Det kan i sammanhanget påpekas att en sådan ändring av uteslutningsgrunderna för nya ansökningar varken bör vara kostnadsdrivande eller innebära att en seriös leverantör påverkas negativt.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Thomas Hagman

Vikarierande överdirektör

Erika Moberg

Föredragande

Beslut i ärendet har fattats av vikarierande överdirektör Thomas Hagman. Ärendet har föredragits av kvalificerad handläggare Erika Moberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även verksamhetsområdeschef Martin Kruse, verksjurist Robert Alexanderson, verksjurist Ann-Katrin Karlsson och kvalificerad handläggare Fredrik Isaksson deltagit.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.